

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ

Ο Σολωμός έγραψε το Β΄ Σχεδιάσμα των "Ελεύθερων Πολιορκημένων" του στην Κέρκυρα στα χρόνια μεταξύ 1833 - 1844. Το σχέδιασμα αυτό αποτελείται από εξήντα ένα συνολικά αποσπάσματα, γραμμένα σε δεκαπεντασύλλαβο στίχο και ζευγαρωτή ομοιοκαταληξία. Το ύφος του είναι περισσότερο αφηγηματικό.

Το θέμα των "Ελεύθερων Πολιορκημένων" είναι ο ηρωικός αγώνας των Μεσολογγιτών κατά τη δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου (1825-1826). Η αριθμητική και στρατιωτική υπεροχή των Τούρκων, οι συχνές επιθέσεις καθώς και η έλλειψη τροφίμων ανάγκασαν τους αγωνιστές του Μεσολογγίου να πραγματοποιήσουν την ηρωική έξοδο το βράδυ της 10ης προς την 11η Απριλίου 1826, την Κυριακή των Βαΐων. Ο Σολωμός εμπνεόμενος από το ιστορικό αυτό γεγονός ανάγεται στον αγώνα του ανθρώπου για την ηθική, την εσωτερική του ελευθερία.

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Η ΕΞΟΔΟΣ

Σημαντικότερο ρόλο έπαιξε το Μεσολόγγι κατά τη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα των Ελλήνων. Μετά τη μάχη του Πέτα, οι Τούρκοι κατευθύνθηκαν στο Μεσολόγγι του οποίου η στρατηγική θέση εξασφάλιζε τον έλεγχο της Πελοποννήσου για όποιον το κατακτούσε.

Η Α΄ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ

Η πρώτη σημαντική απειλή ήρθε την 20η Ιουλίου 1822 από τη θάλασσα, όταν έφτασε ενωμένος τουρκικός και αιγυπτιακός στρατός υπό τις διαταγές του Χασάν Πασά με 84 καράβια. Μετά από την πρώτη αποτυχημένη επίθεση οι Έλληνες ξεκινούν διαπραγματεύσεις με διαμεσολαβητή τον Βαρνακιώτη (ο οποίος στη συνέχεια λέγεται ότι «προσκύνησε» τους Τούρκους) με τον **Ομέρ Βρυώνη**. Η πόλη προστατευόταν από το «φράχτη» το χωμάτινο ανάχωμα που είχε κατασκευάσει ο Αθ. Ραζηκώτσικας και από την έξω μεριά με μια τάφρο πλάτους 2μ., βάθους 1,20 μ. και μήκους 1600 μ. Κατά μήκος του φράχτη παρατάχτηκαν 350 άνδρες από το Μεσολόγγι και 500 Αιτωλικιώτες. Πάνω στο τείχος υπήρχαν ακόμη 14 κανόνια και 2 τουρκικά που είχαν πάρει καθώς και μπαρούτι για ένα μήνα.

Στις 21 Οκτωβρίου φτάνουν στην πόλη ο Κίτσος και ο Μπότσαρης με λίγους άνδρες και στη σύσκεψη που ακολούθησε με τον Μαυροκορδάτο αποφασίζουν «αγώνα μέχρις εσχάτων». Την αποτυχία της τουρκικής επίθεσης των 11.000 ανδρών διαδέχτηκαν διαπραγματεύσεις οι οποίες έδωσαν πολύτιμο χρόνο στους Μεσολογγίτες για να οργανώσουν την άμυνά τους και στους Υδραίους να προλάβουν να στείλουν στις 8 Νοεμβρίου επτά καράβια για να βοηθήσουν το Μεσολόγγι.

Οι Τούρκοι όρισαν την επίθεση ανήμερα των Χριστουγέννων του 1822, με σκοπό να βρουν

τους Έλληνες απροετοίμαστους λόγω της γιορτής. Την παραμονή της επίθεσης, ο Κωνσταντίνος Γούναρης από τα Γιάννενα, ο Έλληνας γραμματέας του Ομέρ Βρυώνη, του οποίου τη γυναίκα και τα παιδιά είχαν όμηρους οι Τούρκοι στην Άρτα, πρόδωσε το σχέδιο στους Έλληνες κι έτσι όταν επιτέθηκαν οι Τούρκοι βρήκαν άντρες και γυναίκες σε κάθε προμαχώνα να αντιστέκονται ηρωικά. Έτσι οι Έλληνες πήραν τη νίκη, ενώ ο Γούναρης μετά τη σφαγή της οικογένειάς του καλογέρεψε στο μοναστήρι της Κλεισούρας.

Η Β΄ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ

Στα χρόνια που μεσολάβησαν ανάμεσα στις δύο πολιορκίες, οργανώνεται η οχύρωση της πόλης με άνοιγμα μεγάλης τάφρου, που ανατέθηκε στον Ιταλό φιλέλληνα μηχανικό Πέτρο Κοκκίνη, και με 48 κανόνια. Έχοντας τελεσίγραφο του Σουλτάνου ο Κιουταχής με 35.000 στρατό, στρατοπεδεύει έξω από το Μεσολόγγι τέλος Απριλίου του 1825. Μέσα στο Μεσολόγγι βρίσκονταν περίπου 4.500 Έλληνες μαχητές. Στη θάλασσα ο στόλος του Μαχμούτ Πασά περιπολεί και εφοδιάζει τους Τούρκους με τρόφιμα και πολεμοφόδια συνεχώς. Τον Ιούνιο ο Κιουταχής διατάζει γενική έφοδο η οποία αντικρούεται με πάθος. Βλέποντας την ηρωική αντίσταση ο Κιουταχής επιχειρεί διαπραγματεύσεις για να πετύχει συνθήκη, κάτι που οι Έλληνες αρνούνται. Η πολιορκία συνεχίζεται και οι Έλληνες, αν και χωρίς τροφή και πολεμοφόδια, εξακολουθούν να αντιστέκονται και προκαλούν το θυμό του Σουλτάνου που απειλεί να του «πάρει το κεφάλι αν δεν πέσει το Μεσολόγγι».

Το Δεκέμβριο του 1825 ο Ιμπραήμ Πασάς πολιορκεί το Μεσολόγγι και αφού αποτυγχάνει, επιζητεί τη συνεργασία του Κιουταχή. Η κατάσταση όμως για τους Έλληνες χωρίς προμήθειες γίνεται όλο και πιο απελπιστική, καθώς ο λιμός και οι αρρώστιες είναι πλέον γεγονός. Ο Μιαούλης αδυνατεί να εφοδιάσει τους μαχητές κι έτσι αποφασίζεται η Έξοδος τη νύχτα της 10ης Απριλίου του 1826.

Κατασκευάστηκαν τρεις κινητές γέφυρες που στήθηκαν σε ισάριθμα σημεία. Σε αυτές μοιράστηκαν όσοι θα εξέρχονταν, ενώ οι ανήμποροι μαζί με όσους επέλεξαν να πεθάνουν κοντά τους, κατέλαβαν τα ανθεκτικότερα κτίρια μαζί με πυρομαχικά για να πολεμήσουν μέχρι εσχάτων. Πριν την Έξοδο μεταλαμβάνουν των Αχράντων Μυστηρίων και καίνε ό,τι περιττό. Λίγο πριν όμως, αντιλαμβάνονται την προδοσία του σχεδίου στον Ιμπραήμ από κάποιον, πιθανώς Τούρκο, από το Σώμα του οπλαρχηγού Ίσκου. Αν και τροποποιούν το σχέδιο, η σύγχυση, ο πανικός την ώρα της Εξόδου και τα τουρκικά πυρά προκαλούν τεράστιες απώλειες. Η υποστήριξη που περίμεναν στον Αϊ-Συμίο από τους μαχητές του Καραϊσκάκη, δεν ήρθε λόγω αιφνίδιας αντικατάστασής του στη ηγεσία των δυνάμεων της Στερεάς Ελλάδας.

Μόλις 1.300 μαχητές κατάφεραν να φτάσουν στην Άμφισσα, ενώ αποδεκατίστηκαν τα γυναικόπαιδα. Όσοι δεν κατάφεραν να βγουν, με αρχηγό τον **Χρήστο Καψάλη** έβαλαν φωτιά και ανατίναξαν την πυριτιδαποθήκη. Ο δεσπότης **Ιωσήφ Ρωγών** μετά από σκληρή αντίσταση επί δύο μερόνυχτα στον ανεμόμυλο, έβαλε φωτιά στο τελευταίο βαρέλι με τα πολεμοφόδια ολοκληρώνοντας περίλαμπρα στις 12 Απριλίου του 1826, το Έπος της Εξόδου.